

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2002-1524

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiaalipsykologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Tamminen, Sakari			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Asenteet, sukupuoli ja tietotekniikka : Retorinen tarkastelu sukupuolen ja asenteiden rakentumisesta Tiimivalmentaja plus -ohjelmaa koskevissa puhetilanteissa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalipsykologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2002-03-06	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 136
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Pro gradu –tutkimuksen kohteena oli asenteiden, sukupuolen ja tietotekniikan sosiaalinen rakentuminen puhetilanteissa. Tarkoitus oli selvittää, onko tutkimani tietokoneohjelma Tiimivalmentaja plus yksiselitteinen tekninen artefakti vai saako se kenties joitain muita tulkintoja. Lisäksi tarkoitus oli selvittää ovatko ohjelmaa kohtaan ilmaistut asenteet sukupuolittuneita.</p> <p>Empiirisenä aineistona toimi 18 Tiimivalmentaja plus –ohjelman käyttäjän haastattelua, joille esitettiin väittämiä ohjelman käytöstä. Haastattelut toteutettiin laadullisen asennetutkimuksen periaatteiden mukaan laadittujen avoimien asenneväittämien avulla. Väittämiä oli poimittu yleisesti käytössä olevasta tietoteknisistä asenteita mittaavasta asennemittarista. Lisäksi väittämiä oli otettu samalla asennemittarilla saaduista tutkimustuloksista, joita muotoiltiin tutkimuksen tarkoituksiin sopiviksi väittämiksi.</p> <p>Analyysin kohteena toimi haastateltavien tuottama argumentatiivinen puhe. Puheesta tarkasteltiin erilaisia kannanottoja esitettyihin kahdeksaan väittämään sekä näissä määrittyviä erilaisia asenneobjekteja. Argumentatiiviset kannanotot tulkittiin retorista diskurssianalyysistä johdetun laadullisen asennetutkimuksen mukaisesti asenteiden ilmaisuiksi puheessa määrittynyttä objektia kohtaan. Laadullisen asennetutkimuksen periaatteiden mukaisesti tarkasteltiin niitä asiayhteyksiä, joihin väitteet sijoitettiin ja joissa niitä arvotettiin.</p> <p>Erityisenä mielenkiinnon kohteena oli, minkälaisia tulkintoja tutkimuksen kohteena ollut Tiimivalmentaja plus –ohjelma sai haastateltavien puheissa. Lisäksi tarkasteltiin, minkälaiseksi sukupuoli tuotettiin suhteessa Tiimivalmentaja plus –ohjelmaan sekä yleisesti tietoteknologiaa kohtaan. Tarkastelussa oli tällöin ne erilaiset puhetavat, joiden kautta tiettyjä tulkintoja sukupuolen ja ohjelman, sekä toisaalta tietotekniikan suhteesta esitettiin.</p> <p>Aineistosta oli eroteltavissa kolme asennekohdetta, joihin haastateltavat ottivat spontaanisti kantaa. Tiimivalmentaja plus –ohjelmaa tulkittiin sen sisältäminä ideoina, sen teknisenä toteutuksena sekä työorganisaation muutoksen välineenä. Nämä kaikki kolme saivat erilaisia arvotuksia riippuen siitä, missä kontekstissa asenneobjektia arvioitiin.</p> <p>Tärkeä huomio näissä tulkinnoissa oli se, että ohjelmaa ei tulkittu pelkäksi tekniseksi artefaktiksi. Tällöin sitä kohtaan ilmaistut asenteet eivät myöskään olleet yksipuolisen maskuliinisesti sukupuolittuneita, kuten aiempi alan tutkimuskirjallisuus on esittänyt.</p> <p>Lisäksi aineistosta oli eroteltavissa erilaisia puhekehyksiä, jotka vaikuttivat asenteiden ja puhetapojen tuottamiseen. Puhekehysistä oli mahdollista erotella ainakin julkinen ja eletyn elämän puhekehykset, joissa sukupuoli sai systemaattisesti erilaisia tulkintoja. Näin myös sukupuolen ja teknisen ohjelman tulkinnan väliset suhteet vaihtelivat eri puhekehyksissä.</p> <p>Tärkeä retorisen tutkimusnäkökulman lähde oli Billig, M. (1987) “Arguing and thinking: a rhetorical approach to social psychology”, laadullisen asennetutkimuksen pohjana toimi Vesala, K. ja Rantanen, T. (1999) “Pelkkä puhe ei riitä”, feministisen tietoteknologian tutkimuksen lähteenä Vehviläinen, M. (1997) “Gender, expertise and information technology”, sekä teknologian sosiaalisen rakentumisen lähteenä Bijker, W.E., Hughes, T.P. & Pinch, T.J. (1989) “The social construction of technological systems”.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords tietotekniikka laadullinen asennetutkimus sukupuoli tietokoneasenteet asenteet teknologian sosiaalinen konstruktioismi			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information 			